

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1895. Första Kammaren. N:o 5.

Lördagen den 2 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Herr statsrådet *Östergren* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående upplåtelse till allmänna barnhusinrättningen af oinskränkt egande- och dispositionsrätt till tomten n:o 17 kvarteret Barnhuset samt uppförande af nytt cellfängelse för Stockholms län m. m.; och

2:o) om disposition af indragna militiebostället $\frac{1}{8}$ mantal Sjöleden n:o 1 och $\frac{1}{8}$ mantal Lökshus n:o 1 i Kristianstads län.

Upplästes till justering protokollet för den 24 nästlidne januari.

Herr Stephens: Herr talman, mine herrar! Jag får härmed anmäla, att jag till alla delar instämmer i herr hofmarskalken Reuterswärds yttrande i hans anförande rörande tredje hufvudtiteln vid remissdebatten den 24 sistlidne januari.

Herr Samzelius: Äfven jag anhåller få tillkännagifva, att jag instämmer i samma yttrande.

Herr Fehrman: Jag skall också bedja att få göra samma instämmande.

Grefve Lewenhaupt: Jag anhåller också att få instämma i samma yttrande.

Härefter godkändes det upplästa protokollet.

Upplästes ett inkommet läkarebetyg, så lydande:

Landshöfdingen *C. Treffenberg*, som lider af strupkatarr, är af denna anledning tills vidare (under en kortare tid) förhindrad att bevista Riksdagens förhandlingar, intygas Stockholm d. ³¹/₁ 1895.

Thorbjörn Hvass,
Legitimerad läkare.

Anmälades och bordlades

bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till utskottet afgifna berättelse; samt

lagutskottets memorial och utlåtande:

n:o 1, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion angående ändrad lydelse af 47 § i förordningen den 31 december 1891 angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m.; och

n:o 2, i anledning af verkställd granskning af justitieombudsmannens embetsförvaltning.

Företogs val af en ledamot i lagutskottet efter herr Svedelius; och befans, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedd

herr Pettersson, Carl F., med 65 röster.

Företogs val af fem ledamöter i kammarens tillfälliga utskott n:o 1, till hvars behandling hänvisats de inom kammaren afgifna motionerna n:is 19 och 37; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till ledamöter utsedde:

herr Bergman	med 62 röster,
» Crusebjörn	» 62 » ,
friherre Gripenstedt	» 62 » ,
herr Söderberg	» 61 » ,
» Bondesson	» 60 » .

Företogs val af fem ledamöter i kammarens tillfälliga utskott n:o 2, till hvars handläggning hänvisats de inom kammaren

väckta motionerna n:is 25 och 40; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till ledamöter utsedde:

herr Grundberg.....	med 59 röster,
» von Stapelmohr	» 59 » ,
» Säve	» 59 » ,
» Wieselgren	» 58 » ,
» Ljungberg	» 51 » .

Företogs val af två suppleanter i kammarens tillfälliga utskott n:o 1; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till suppleanter utsedde:

herr Bremberg	med 43 röster,
» Schröder	» 43 » ,

sedan ordningen dem emellan blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af två suppleanter i kammarens tillfälliga utskott n:o 2; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till suppleanter utsedde:

herr Jehander	med 43 röster,
» Björklund	» 40 » .

Vid föredragning af statsutskottets den 30 nästlidne januari bordlagda memorial n:o 11, med anledning af remiss från Andra Kammaren af en utaf herr T. Zetterstrand väckt motion, bifölls hvad utskottet i nämnda memorial hemställt.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet de under sammanträdet aflemnade kongl. propositionerna.

Herr talmannen yttrade, att han finge föreslå, det kammaren ville besluta att vid det sammanträde, som kounne att hållas onsdagen den 6 i denna månad, företaga val af en suppleant i lagutskottet efter herr Pettersson, Carl, som numera blifvit utsedd till ledamot i samma utskott.

Detta förslag antogs.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde äfvensom protokollen för den 25 och 26 sistlidne januari.

Kammaren åtskildes kl. 1,52 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 6 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr statsrådet friherre *Åkerhielm* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående försäkring för beredande af pension vid varaktig oförmåga till arbete.

Justerades protokollen för den 27, 29 och 30 i denna månad.

Företogs val af en suppleant i lagutskottet efter herr Pettersson, Carl; och befans, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedd

herr Hasselrot med 69 röster.

Föredrogs och lades till handlingarna bankoutskottets den 2 i denna månad bordlagda memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till utskottet afgifna berättelse.

Föredrogs lagutskottets den 2 innevarande februari bordlagda memorial n:o 1, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion angående ändrad lydelse af 47 § i förordningen den 31 december 1891 angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m. *Fråga om en till lagutskottet hänvisad motion bör af annat utskott behandlas.*

Herr Annerstedt: Då ifrågavarande motion afser ändring i förordningen den 31 december 1891, angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m., och frågor derom hittills alltid behandlats af bevillningsutskottet, får jag vördsamt föreslå, att kammaren ville lägga lagutskottets berörda utlåtande till handlingarna med förklarande, att ärendet tillhör bevillningsutskottets behandling.

Efter härmed slutad öfverläggning lades berörda memorial till handlingarna med förklarande, att den deri omförmälda motion vore af beskaffenhet att böra öfverlemnas till bevillningsutskottet.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets den 2 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 2.

Efter föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 52, med inbjudning till Första Kammaren att förena sig med Andra Kammaren i dess beslut, att ett särskildt utskott, bestående af sju ledamöter från hvardera kammaren, skulle tillsättas för behandling af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående försäkring för beredande af pension vid varaktig oförmåga till arbete, antogs berörda inbjudning af Första Kammaren.

Herr Lundeberg erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att antalet suppleanter i ifrågavarande särskilda utskott måtte bestämmas till tre.

Kammaren biföll denna hemställan.

Härefter yttrade herr talmannen, att han, efter samråd med herr talmannen i Andra Kammaren, finge föreslå, att Första Kammaren ville besluta att vid det sammanträde, som komme att hållas lördagen den 9 i denna månad, företaga val af ledamöter och suppleanter i berörda särskilda utskott.

Detta förslag antogs.

Vid föredragning af den under sammanträdet aflemnade kongl. propositionen, hänvisades densamma till det särskilda utskott, som Riksdagen beslutit tillsätta för propositionens behandling.

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg, så lydande:

Herr *J. Lundin* är till följe af influenza ur stånd att t. v. lemna sina rum.
Stockholm den 3 februari 1895.

Edv. R. Petersson.
Legitim. läkare.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Stridsberg* från och med den 7 till den 17 i denna månad, herr *Larsson, Liss Olof*, under fjorton dagar från och med den 9 innevarande februari samt herr *Sanne* från morgondagen till nästa veckas utgång.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 2,20 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 9 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Herr statsrådet *Gilljam* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag angående hvad till fast egendom är att hänföra samt lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875; och

2:o) angående tillstånd för apotekaren F. Lillja att tillbyta sig ett område af länsmansbostället Vara Stommen n:o 9 i Vara socken och Skaraborgs län.

Justerades protokollet för den 2 i denna månad.

Tillkännagafs att, sedan vice härads höfdingen J. G. Ewerlöf, med anledning deraf att han blifvit anställd såsom notarie i konstitutionsutskottet, begärt entledigande från sin befattning såsom kanslist i kammarens kansli, herr talmannen samt de ledamöter, hvilka fått i uppdrag att tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening, med bifall till nämnda begäran antagit e. o. amanuensen vid Upsala universitets bibliotek G. H. Elmqvist att efter Ewerlöf vara kanslist i kammarens kansli.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtanden:

n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna;

n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet; samt

n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, omfattande anslagen till utrikesdepartementet.

Företogs val af sju ledamöter i Riksdagens särskilda utskott för behandling af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående försäkring för beredande af pension vid varaktig oförmåga till arbete; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr Dickson, Robert.	med 81 röster,
grefve Douglas	» 81 » ,
herr Nisser, Ernst,	» 81 » ,
» Odelberg, Theodor,	» 81 » ,
» Almgren, Fredrik,	» 80 » ,
» Tamm, P. G.,	» 80 » ,
» Kockum	» 76 » .

Företogs val af tre suppleanter i Riksdagens förenämnda särskilda utskott; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr Krok	med 77 röster
» Hallgren	» 57 » ,
» Dahlberg	» 53 » .

Föredrogs å nyo lagutskottets den 2 och 6 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 2, i anledning af verkställd granskning af justitieombudsmannens embetsförvaltning.

*Uttalande i
anledning af
ett utaf
högsta
domstolen
meddeladt ut-
slag.*

Herr Annerstedt: Innan detta lagutskottets betänkande lägges till handlingarna, torde det tillåtas mig att yttra några ord med anledning af en framställning med åtföljande reflektioner, som förekommer i justitieombudsmannens embetsberättelse på sid. 3. Förhållandet är nemligen, att hos dem, som icke haft tillfälle att taga kännedom om handlingarna i det mål, som här är i fråga, en oriktig uppfattning af målet och grunden till högsta domstolens utslag skulle kunna uppkomma. Sakförhållandet i det mål, som föranledde åtalet, var i korthet det, att en tillförordnad domare tillämpade sista § i 12 kap. strafflagen, hvilket lagrum innehåller bland annat, att »den som till straff efter 13

§ fälles, varde ock dömd medborgerligt förtroende förlustig», på sådant sätt, att, oakadt straffet efter 13 § på grund af en bestämmelse i strafflagens allmänna del 5 kap. nedsattes under straffarbete, domaren ändock ådömde förlust af medborgerligt förtroende. Härför åtalades den tillförordnade domaren, på anmälan af justitieombudsmannen, och Göta hofrätt ådömde honom ansvar af 10 kronors böter. Justitieombudsmannen åtnöjde sig icke härmed, utan öfverklagade hofrättens utslag hos Kongl. Maj:t, som förklarade, att Kongl. Maj:t ej funne själ att göra ändring i hofrättens utslag. Med anledning af detta Kongl. Maj:ts utslag yttrar nu justitieombudsmannen, att »det är svårligen att antaga, att de af högsta domstolens ledamöter, hvilka bidragit till den utgång, målet sålunda fick, funnit det af den tillförordnade domaren begångna embetsfelet vara i följd af lagens otydlighet så ursäktligt, att endast ett till minimum gränsande bötesbelopp deraf påkallades», och uppkastar justitieombudsmannen den frågan, hvilken annan grund högsta domstolen kunde hafva för sitt utslag. Justitieombudsmannen framställer dervid såsom en möjlighet, att »måhända har man ansett blotta böt-fällandet i och för sig vara för en embetsman i följd af hans ställning i samhället så kämbart, att ett bötesbelopp, som i någon afsevärd mån aflägsnade sig från minimum, skulle öfver höfvan tungt drabba vederbörande». Till detta supponerade motiv för utslaget anknyter justitieombudsmannen sedermera en reflektion.

Granskar man nu det utslag, som här är i fråga, så tror jag, att man med justitieombudsmannens uttryck skulle kunna säga, att få torde de jurister vara, hvilka icke antaga såsom säker den grund för utslaget, som justitieombudsmannen säger, att man svårligen skulle kunna antaga, den nemligen, att högsta domstolens ledamöter, likasom hofrätten, enhälligt funnit brottet vara af den lindriga beskaffenhet, att det antingen bort straffas med den ringa påföljd, som domstolarne i detta fall ådömt, eller måhända icke bort föranleda något straff. Ty såsom herrarne väl känna, och såsom det måste vara klart för hvar och en, som sysselsatt sig med lagskipning, finnas många olika meningar i fråga om lagtillämpning, hvilka visserligen både den högsta dömande myndigheten och äfven andra kunna anse vara origtiga, men hvilkas origtighet dock icke är af beskaffenhet att medföra straffpåföljd för den lagskipare, som tillämpat den origtiga lagtolkningen. Jag behöfver till bevis, att så är förhållandet, icke åberopa något annat, än hvad som förekommer i justitieombudsmannens berättelse sid. 25, der man finner, att Kongl. Maj:t på åtal mot en hofrätt förklarar, att Kongl. Maj:t väl ansåge hofrättens ifrågavarande beslut icke vara öfverensstämmande med en riktig tillämpning af stadgandet i 5 kap. 4 § strafflagen, men att, enär hofrättens ledamöter, som beslutet fattat, icke kunde anses hafva genom detsamma gjort sig skyldiga till ansvar

*Uttalande i
anledning af
ett utaf
högsta
domstolen
meddeladt ut-
slag.
(Forts.)*

Uttalande i för fel i domareembetets utöfning, funne Kongl. Maj:t den i anledning af målet förda ansvarstalan icke kunna bifallas. Att så ock är för ett utaf hållandet i det fall, hvarom på sid. 3 i embetsberättelsen är högsta fråga, förefaller mig icke vara svårt att ådagalägga, då man efter domstolen ser, hvad det är för ett fel, hvartill den unge domaren gjort sig meddeladt ut- skyldig. Han har icke gjort något annat än efter bokstafven slag. tolkat 21 § i 12 kap. strafflagen, ty detta lagrum säger, att »den (Forts.) som till straff efter 13 § fälles, varde ock dömd medborgerligt förtroende förlustig».

Nu anför justitieombudsmannen, efter min och, jag är öfvertygad derom, efter högsta domstolens enhälliga uppfattning, giltiga skäl, hvarför denna tolkning är oriktig, hvarför den rätta tolkningen af lagrummet är, att — oaktadt lagrummet är så affattadt — förlust af medborgerligt förtroende icke får efter år 1890 tillämpas annat än i sammanhang med ådömdt straffarbete. Men denna bokstafstolkning — är den då så felaktig? Denne unge domare har förmodligen under sin lärotid tagit kännedom om bland annat lagkomiténs och lagberedningens förslag till kriminallag jemte andra skrifter, som behandla frågan om påföljden af förlust af medborgerligt förtroende. Der fann han framhållet, att denna påföljd icke förknippas med straffet, utan skall vara föranledd af brottet, och att denna uppfattning i allmänhet inom kriminalrätten har gjort sig gällande. Om han då med denna uppfattning oriktigt tillämpar förevarande lagrum — kan man då icke säga, att oaktadt denna tillämpning är oriktig, är den dock af beskaffenhet att icke böra medföra straffpåföljd för tillämparen eller åtminstone böra föranleda ett straff nära det lindrigaste? Och då det lagrum i 25 kap. strafflagen, som, vid åtalet mot den tillförordnade domaren domstolarne hade att tillämpa, innehåller bötesansvar utan begränsning, ligger i sakens natur, att efter lagstiftarens mening brott kunna af domare begås, som äro af så lindrig beskaffenhet, att, oaktadt ansvar bör ådömas, detta ansvar kan stanna vid ett så ringa bötesbelopp som 5 kronor, — minimum i latituden. Ty i detta fall såsom i alla andra måste fall förekomma, der minimum kan användas.

Vid detta sakförhållande förefaller mig uppenbart, att just det motiv, som justitieombudsmannen säger sig svårligen kunna antaga, i förevarande mål är det enda, som kan antagas, om jag icke vill tillvägagå på ett sådant sätt, att man utan tillräckligt bevis eller snarare utan något som helst bevis förutsätter möjligheten af motiv, som för den högsta dömande myndigheten i landet icke kunna och böra antagas utan att för sådant antagande fullständiga bevis anföras. Ty det är dock icke någon ringa anmärkning, som här såsom möjlig framställes mot landets högsta lagskipande myndighet. Om jag skulle försöka draga ut konsekvenserna af det betraktelsesätt, hvars möjlighet justitieombudsmannen ifrågasätter, skulle detta innebära, att högsta

domstolens ledamöter skulle af en eller annan anledning icke vara i stånd att tillämpa en af de allra första och enklaste grunder för lagtillämpningen inom kriminalrätten, nemligen att straffet skall rätta sig efter brottet och att lagen skall tillämpas utan hänsyn till person. Jag tror ej, att någon i denna församling eller att öfver hufvud någon, som har kännedom om förhållandena i vårt land, skall antaga, att en sådan brist hos vår högsta domstol kan vara möjlig, och, såsom sagdt, för ett sådant antagande saknas hvarje tillstymmelse till bevis.

*Uttalande i
anledning af
ett utaf
högsta
domstolen
meddeladt ut-
slag.
(Forts.)*

Det är denna anmärkning, som jag har ansett böra framställas, innan betänkandet lägges till handlingarna. För landets högsta dömande myndighet kan nemligen ej vara ligkiltigt, att mot densamma framställas anmärkningar, hvilka icke grunda sig på ett bevisadt sakförhållande.

Häri instämde herr *Reuterswärd*.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, lades det nu föredragna utlåtandet till handlingarna.

Herr talmannen yttrade, att han, jemlikt träffad öfverenskommelse med herr talmannen i Andra Kammaren, finge hemställa, att vid det sammanträde, som komme att hållas lördagen den 16 i denna månad, måtte anställas val ej mindre af elektoror jemte suppleanter för utseende af Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än ock af revisorer och revisorssuppleanter för granskning af dels statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, dels ock räkenskaper och förvaltning vid riksbankens afdelningskontor i orterna.

Denna hemställan bifölls.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag angående hvad till fast egendom är att hänföra samt lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts under sammanträdet aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, angående tillstånd för apotekaren F. Lillja att tillbyta sig ett område af länsmansbostället Vara Stommen n:o 9 i Vara socken och Skaraborgs län.

På begäran af herr *Söderberg* beviljades honom ledighet från riksdagsgöromålen under fjorton dagar från den 12 innevarande februari.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1,42 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Rättelse

i Första Kammarens prot. n:o 3, Herr von Strokirchs anförande.

Sid. 29, rad 13 nedifrån *står*: den 12 april 1894

läs: den 12 april 1893